

תורה לשמה

- שוה לכל נפש -

התקדשות בלימוד ע"י קדימת מהשבה לשמה

על ידי לימוד התורה האדם קונה על נפשו ממש ענין קדושת ספר תורה. אלא שצריך להתנהג בלימודה כמו הסופר בכתיבתו, שכותבה לשמה - דהיינו לשם קדושת ספר תורה, ועי"ז חלה קדושה נוראה על כל התיבות והפרשות והאותיות; כן בענין הלימוד, ידע ויתבונן שהיא תורת ה' הבורא כל העולמים, וצריך ללמוד לשמה - דהיינו למלא רצון ה' שרצונו שנדע תורתו, ועי"ז יהל אור קדושת התורה על התיבות והאותיות שנחקקים במוחו. ודי לחשוב זה רק בתחילת לימודו, וכמו בסופר שצריך לחשוב לשמה בתחילת כתיבתו.

- שם עולם -

ח"ב פרק ה', ועי"ז בליקוטי אמרים תניא - פרק מ"א. ועי"ז ברוח חיים (להגיה ומואלץ זיל) - אבות ו' א'

כוונת תורה לשמה [כולל עיקרי הדעות ב"לשמה"]

ומה טוב הוא, כשפותח הספר יאמר

הנני רוצה ללמוד תורה לשמה:

לקיים מצות עשה פאשר צוני ה' אלקי,
מאבה, לעשות נחת רוח ליוצרי.
ולתבין את התורה. ועל מנת לשמור ולעשות,
וכל מה שאמצא שם - מה לעשות ומה שלא לעשות,
הנני אקיים כעבד נאמן למלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא.
ועוד, אני לומד פני שביאני התלמוד ליד מדות ישרות, לכוון מחשבותי ולישר דעותי לה.
לשם יחד קודשא בריך הוא ושכינתיה.

מקורות וביאורים -

(1) ש"ה מס' שבעות פרק נבנוצ. (2) ולא גדל להקרות "רבי". ולא לשום פניה אחרת. רש"י תענית ז. ד"ה לשמה, וערוך ששלחן יוד רמ"ז ל"ד. (3) מאורי פסחים ג. (4) התיר"א ז"ל עבודת הקודש - צפון שמיר ד' מ"ה, ודבש לפי ת"י. אפטר לחוסף כונן אונן גבוה ב"לשמה". לא ק"י לקבל שבר [נאפילו לזכות לעולם הבא (מבדק קדמות [התיר"א ז"ל]) - ערך (לשמה)] או פ"י שלא תגיע עלי פקיענות, אלא מפני אהבת אדון כל הארץ שצוה פה (רמב"ם - הל' תשובה י"ה), לעשות נחת רוח ליוצרי בלבד (שערי קדושה [לחיו"ז ז"ל] - ח"ג שער ד'). (5) ולהספיק לקח ופלאפל. רמ"ז נדרים סב. הובא נפש החיים ד' ג. אין תכלית לימוד התורה כדי לידע הדינים היאך ומה לעשות בלבד, אלא מצות עסק התורה הוא מצוה בפני עצמו - להנות בה יומם ולילה, כמצות עשה של הנחת תפילין וכדומה (חתם סופר נדרים פא. ודרשות חת"ם דף שט"ו טור ג, ובית הלוי עה"ת - משפטים, וי"ח אהרן מ"ז ס"ק ב), ועי' באור תורה [להגיה] חדר ז"ל על ספר מעלות התורה - אות ע"ג. (וכשמענין בדינים לצורך קיום איוה מצוה, כדי שישב לימודו "לשמה" [ולא רק כהכשר מצוה לאותה המצוה שמענין בדיניה], צריך לכוון כוונת: שלומד כדי לידע להבין את התורה, ועל מנת לשמור ולעשות (ע"י חתם סופר - נדרים סם, וברבות משה - קדושין ס"י מ"ד ע"ב ב)). (6) ספר חסידים - סימן י"ז, ורש"י יקרא כ"ו ג. (וכתבו הסה"ק שעיקר מצות לימוד תורה לשמה הוא לידע בירור ההלכה של כל ענין שבש"ס (הפך חיים - ליקוטי הלכות - הקדמה א, ועי' בתחום סופר עה"ת - ריש בחוקתי עמ"פ א)). (7) ומה קדושתו של מ"ח"ה. (8) ש"ה שם. (9) חתם סופר - פסחים ג. וכו"ז בנר [בנר] וצ"ל [בנר]. (10) ש"ה שם. שתורה לשמה היינו שלומד על מנת לעשות ולהכיר דרכיו יתברך נתון התורה להתדבק בדרכיו. (10) ש"ה שם.

עמדה (מדרש שמואל), **משמח את הבריות** שאלולי זה לא היו מטיבין להם מן השמים, ובזכותו כל העולם שמחים וטובי לב (מדרש שמואל); בעת שהוא עוסק בתורה, הוא עת רצון ורחמים ושמחה, ובאה טובה לעולם, ו"באור פני מלך חיים" (משלי ט"ז ט"ו) - ומשמחתו מטיב לבריות, וזהו "משמח את המקום משמח את הבריות" (רוח חיים); אי נמי, "משמח את הבריות", שלומדים ונהנים מחכמתו (מדרש שמואל בשם הר"י בר שלמה ז"ל), **ומלכשתו** התורה (רש"י) **ענוה ויראה** פ"י על ידי תורה לשמה ימשכו לו כל השלמויות האלו הדבקות אל התורה (עקידת יצחק - שם); ישיג מדות אלו באמת ויהיו עליו בתמידות כמו הלבוש שלא יסיר אף בפני בני ביתו (ע"פ רוח חיים. ע"ש. וע"ע בלחם שמים); אפילו שהיה טבעו רע וגאותו, מלבשתו התורה ענוה ויראה (פעולת צדיק לחיים), **ומלכשתו** פ"י מכינתו ומזמינתו להיות צדיק וכו' (לחם שמים); אי נמי, האדם כשרוצה להתדבק בהקב"ה במדרגה עליונה, צריך מתחילה לסור מהרע אשר נתפגל בגיעולי יצרו, כי הלב הטמא כל אשר יתנו בתוכו יטמא, וכדמיון כלי איסור שבאש יובא ויגיעלנה תחלה ויכשירה ואח"כ יבשל מאכליו בה, אש התורה שלומד לשמה תכלה את הרע ומכשיר את הנפש ואז הוא מוכשר להיות צדיק וכו' (רוח חיים) **להיות צדיק** פ"י הולך בתומו, אין בדרכיו עול (מדרש שמואל) **חסידי** פ"י עושה לפנים משורת הדין (מדרש שמואל) **ונישר** פ"י שאותן חסידות יהיו ביושר, ולא חסיד שוטה וכדומה; אי נמי, "ישר", פ"י ישר בלימוד, כי עיקר הלימוד הוא שיהיה לו שכל ישר וכל דבריו בסברא ישרה (מדרש שמואל); א"נ, ישר במה שבין אדם לחבירו (אבות עולם. וכ"כ במדרש שמואל בשם הר"י ישראל ז"ל) **ונאמן** יהיה עבד נאמן להקב"ה, ולא יסור מן הדרך (מדרש שמואל. וכ"כ בדרך חיים); אי נמי, "נאמן" רוח - דובר אמת בלבבו (לחם שמים), **ומרחקתו מן החטא** שלימוד התורה מסיר מלב לומדיה מחשבות רעות והרהורים רעים (ע"י קדושין ל. ואבות דרבי נתן כ' א. וטוטה כא.), ולא יחטא (מדרש שמואל בשם הר"י ישראל), גם לא יתאוה בלבו לחטוא (מגן אבות); "מרחקתו מן החטא", לא רק שמצילתו מן החטא, אלא מרחקתו מן החטא (החסיד ר"י יעב"ץ); אי נמי, אפילו שיהיה החטא מוכן ומזומן לפניו, הוא ירחיק עצמו מן החטא ויכבוש את יצרו ולא יחטא (מדרש שמואל. וכ"כ במילי דאבות); א"נ, השגחת ה' תהיה עליו שלא יכשל הוא, וגם לא יכשלו אחרים לבא לידי חטא או תקלה ודבר בלתי ישר על ידו (נחלת אבות. וכ"כ בדרך חיים), **ומקרבתי לידי זכות** שהקב"ה מזמן לו מצוות לעשות, באופן לא יבצר ממנו מעשה המצוות (אלשיך תהלים קי"ט); אף אם לא היה דעתו על זה, התורה מקרבתי לידי זכות, שרגלי חסידיו הקב"ה מביא אותם אל הטוב ואל הזכות (דרך חיים); אי נמי, אפילו אם הזכות או המצוה רחוקה ממנו ואינו יכול לעשותה, עכ"ז התורה מקרבתי לידי זכות - שנותנת לו יכולת לעשות הזכות והמצוה; א"נ, מקרבת אותו לשיזכו אחרים על ידו (מדרש שמואל); א"נ, "מקרבתי לידי זכות", שיהיה חושק תמיד לעשות מעשים טוב (מגן אבות), **ונדבתי ממנו עצה** פ"י להבין ולהורות לזולתו דרכי חיי עולם (עניני רוחניות) וחי' שעה (עניני גשמייות) (ספורנו); התורה נותנת לו שכל רב ורחב להבין הנאות והטוב גם בדרכי העולם (מילי דאבות. וכ"כ בעקידת יצחק שם); השי"ת עם מי שעוסק בתורה, ולכן הננין ממנו עצה, שהשי"ת עם עצתו (דרך חיים); אע"פ ש"בן חמשים לעצה" (אבות ה' כ"א), מ"מ אם לומד תורה לשמה מהני עצתו גם כי יהיה רך בשנים (דרכי חיים) **ותושיה** פ"י תורה, שהוא מלמד להם תורה (מילי דאבות) **בינה** פ"י למדנים ממנו טוב ההבנה בדברים (מילי דאבות) **וגבורה** פ"י למדנים ממנו הגבורה, והיא לכבוש יצרם (מילי דאבות); אי נמי, דבריו מחזיקים את האדם ונותנין לאדם גבורה וכח כאשר ישמע דבריו (דרך חיים); א"נ, השי"ת עם מי שעוסק בתורה, עד שמתגבר על אויביו, וכמו אברהם שלכך נטל עמו תלמידי חכמים להלחם (ע"י בראשית י"ד י"ד, ונדרים לב). (דרך חיים) **ונותנת לו מלכות** למלוך על הבריא - לשנות את הטבע, ואין מלוכה גדולה מזו שמשתרר על העולם לשנותו, שאין כל מלכי ירושלים יכולים לעשות כן, וזהו שאמרו ז"ל (גיטין סב). "מאן מלכי רבנן" (ע"פ אלשיך על משלי ח' ט"ו, ועל שמות י"ט, ועל תהלים מ"ח י"ז, ועל תהלים קמ"ח) **וממשלה** שיהיה גזר ואחרים

אבות ו' א' כל העוסק בתורה לשמה הוא עיקר עסק התורה (חסדי אבות), [משא"כ הלומד כדי לקנות כבוד וכיוצ"ב, שאין לו מעלת התורה כפי מה שראוי (דרך חיים) ואי אפשר שימשכו לו מוננה התועלות המיוחדים להתורה בשום פנים, לא מהשלמויות הדבקים לעסקה ולא מהמעלה והרוממות הנקשרות בה (עקידת יצחק - במדבר שער ע"ב)], האיש הזה, אף שאינו מכוין להשיג דבר אחר ע"י לימודו, מ"מ יגיעו לו הדברים הנכבדים אשר יכספום האנשים לתכליות, כמו שאמרו ז"ל (מדרים סב). "וסוף הכבוד לבוא" (עקידת יצחק שם) והוא **זוכה לדברים הרבה** חיי ומזוני וכיוצא באלו דברים רבים (מדרש שמואל), עושר וכבוד וכל הטובות, הכל ראויין אליו (דרך חיים); ואע"פ שבני חיי ומזוני תלויים במזל ולא בזכותא (מועד קטן כח.), כיון שמרובה בזכותו, גובר על המזל, כנודע מאברהם אבינו (שבת קנ"ג), ואין זכות גדול כהעוסק בתורה לשמה (ידו בכל - סימן תשצ"ט); אי נמי, "זוכה לדברים הרבה" קאי על שכרו בעולם הבא, ואמר סתם "לדברים הרבה", כי אינו דבר המושג לכתוב אותו, כי כל המלאכי מעלה ושרפים ואופנים ושום נברא וחווה לא השיגו מהשכר הגדול הגנוז להעוסקים בתורה לשמה, אפילו אפס קצהו (הגיד אברהם אחי הגר"א ז"ל, וכ"כ ברוח חיים); א"נ, כיון שלומד לשמה על מנת לקיים כל מה שלומד, "זוכה לדברים הרבה", דהיינו שמקבל שכר גם על אותן המצוות שאין בידו לקיימם, דמעלה עליו הכתוב כאילו עשאו (ש"ה - עשה מאמרות - מאמר ו', ע"פ ברכות ו'). **ולא עוד, אלא שפיל העולם פלו** מתחילת בריאת העולם ועד עתה (מדרש שמואל) **פדאי הוא לו** פ"י להיות נברא בשבילו (רש"י. ולחם שמים). אפילו אחד שיושב ועוסק בתורה לשמה, כאילו לא נברא העולם אלא לו (שפתי כהן עה"ת - יתרו כ"ב, וכ"כ במדרש שמואל); א"נ, העולם כולו הוא כדאי וראוי להבראות בעבור השלם הזה, לשרתו (פרקי משה). **נקרא ירע** פ"י בשבילו השי"ת מקיים את העולם, נמצא משתתף בקיום העולם עם השי"ת, ולזה נקרא "ריע" (החסיד ר"י יעב"ץ) - שנעשה ריע ושותף להקב"ה במעשה בראשית (אזור אליהו - סימן פ"א); אי נמי, נקרא "ריע" - שותף להקב"ה במעשה בראשית בהיותו עוזר להשיג התכלית המכוון מאתו יתברך בבריאת העולם (ספורנו), **אהוב** נקרא "אהוב" לבריות לפי שהוא סיבת קיום הבריות (מדרש שמואל בשם הר"ם אלשקאר ז"ל), ואע"פ שלומד בצנעה ואין בריה מרגיש בו, עם כל זה חוט של חסד משוך עליו (ע"י חגיגה יב). עד שכולם קוראים לו "ריע אהוב" (אזור אליהו - שם); אי נמי, הוא אהוב לבריות מצד שאינו לומד לקנטר או להתיהר, דכל זה מעורר קנאה ושנאה ותחרות. וחז"ל אמרו (מדרים סב), וספרי - עקב ס"י מ"ח) שהלומד מאהבה, ולא כדי שיקראוהו "רבי", סוף הכבוד לבא (פעולת צדיק לחיים); א"נ, נקרא "אהוב" של הקב"ה (אזור אליהו - שם, וכ"כ במילי דאבות ודרך חיים), שיש לו קשור ודביקות עם ה', וה' עמו (דרך חיים); הקב"ה יהיה אהוב וריע לו ותדבק בו הגשחתו הפרטית ולא ימסרנו לשום מנהיג זולתו מהשמיים ומהטבעיים (נחלת אבות); לא

די במה שהאדם אוהב את הקב"ה, אלא צריך להשתדל שגם השי"ת יאהבנו, היינו שיעשה רצונו יתברך למען יאהבהו (רוח חיים); א"נ, נעשה "אהוב" של התורה, שהתורה אוהבת אותו ומתדבקת בו יותר (הגיד אברהם אחי הגר"א ז"ל), אבל אם ח"ו כוונתו לשם כבוד או פרנסה, בודאי הוא אוהב את התורה, כי היא פרנסתו, אבל התורה אינה אוהבת אותו (רוח חיים), **אוהב את המקום** שעושה מאהבה (רש"י), וכמו שמצינו באברהם שלהיותו עוסק בעבודת ה' לשמה קראו השי"ת "אוהבי" (מילי דאבות); אי נמי, ע"י לימודו יכיר את בוראו ויאהבנו (מדרש שמואל בשם הר"י בר שלמה ז"ל), ותמיד מוסיף אהבה להקב"ה (אזור אליהו - שם), **אוהב את הבריות** שמקרבן ומלמדן וגומלן טוב (רש"י), **משמח את המקום** במעשיו ופעולותיו (מדרש שמואל בשם הר"ם אלשקאר ז"ל), כי שעשועיו של הקב"ה כביכול הוא רק שהאדם לומד בתורה למטה (רש"י שמות ל"ב ט"ז) ואין לו להקב"ה בעולמו אלא ד' אמות של הלכה (ברכות ח). (הגיד אברהם אחי הגר"א ז"ל, וכ"כ ברוח חיים); אי נמי, משמח את הקב"ה שכונתו ית' להטיב לכל ברואי, ובזכות זה העוסק בתורה לשמה הקב"ה מטיב

מקיימים (דרכי חיים, וכ"כ בדרך חיים); ימשול במעשי אחרים, כי עצה יבקשו מפיהו ויחילו לעצתו, ואין ממשלה גדולה מזה (עקידת יצחק - טו) וְיִזְכְּרוּ דִּינִי שעומק הדין תפוח לפניו (רש"י), שיזכה להיות מורה הוראות (דרכי חיים), ויזכה לירד לעומק הדין להורות כהלכה אע"ג שהדין יש לו עומק שהוא מכוסה מבני אדם, וכל זה מפני שהעוסק בתורה לשמה דבק עם עצם מעלת התורה, ומן עצם מעלת התורה עומד על כל הדברים השייכים לתורה, וכמו שאמרו אה"כ ג"כ "ומגלין לו רזי התורה" (דרכי חיים); אי נמי, ידע לחקור חקירות רבות וישאל שאלות לבעלי הדין עד שבאמצעותם יתפשם והם בעצמם יגידו האמת, וכיוצא ב"עשה לעדים (מילי דאבות), דכיון שהוא עוסק בתורה לשמה, והתורה הוא האמת בעצמו, לכן יזכה להגיע אל האמת כדי שיוציא הדין לאמת, אחר שהוא דבק באמת (דרכי חיים), וּמְגַלִּין לוֹ רְזֵי תוֹרָה כדי שלא יטעה בשום דין (מדרש שמואל), וְנִעְשָׂה פְּמַעֲנֵי הַמִּתְגַּבֵּר שכל יום ויום מוסיף בחכמתו, כמעני מים המוציאים בכל יום מים מחדשים (מילי דאבות) וּבְנֵהוּ שְׂאִינוּ פוֹסֵק שהנהר מתגבר ומתפשטים מימיו למקומות הרחוקים ועושים ממנה יאורים יאורים להשקות הגנינות והפרדסים, כך יהיה גם הוא - ילמדו ממנו תלמידים רבים ויתפשטו בכנפות הארץ, נמצאת חכמתו ומתפשטת בכל המקומות (מילי דאבות), וְהָיָה צְנוּעַ וְאָרְךְ רוּחַ וּמוֹחֵל עַל עַלְבוּנוֹ "מוחל על עלבונו" פי' מעביר על מדותיו מרוב ענוה (רש"י), וכאשר מבקש ממנו מי שהעליב אותו שימוחל לו ומפייס אותו, אז הוא מוחל על עלבונו (דרכי חיים, ע"ש); שלשה דברים הנזכרים יהיו נמשכים לו מהיותו עוסק בתורה לשמה (פרקי משה, וכ"כ הספורנו, וע"ע בדרך חיים), וּמְגַדְלָתוּ התורה שעסק בה (פרקי משה) וּמְרוֹמְמָתוּ עַל כָּל הַמַּעֲשִׂים על כל מעשה ששט ימי בראשית - השמים והארץ וכל צבאם ואפילו על המלאכים (מדרש שמואל); א"נ, יהיה למעלה מן הטבע והמזל (הג"ד אברהם אחי הגר"א, וכ"כ ברוח חיים); א"נ, "מרוממתו" לתחיית המתים וליום הדין, "על כל המעשים", פי' יזכה לזה בעבור כלל וריבוי המעשים הטובים שעשה השלם הזה העוסק בתורה לשמה (מילי דאבות).

סנהדרין צ"ט ע"ב אָמַר רַבִּי אֶלְפִּינְדָרִי, כָּל הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה לְשִׁמָּה מְשִׁים שְׁלוֹם בְּפִמְלִיא שֶׁל מַעְלָה שעושים להן נחת רוח שאין מזיקין להפרע הימנו (יד רמ"ה) וּבְפִמְלִיא שֶׁל מִטָּה שגורים להם שלום בזכותיו (יד רמ"ה); "משים שלום בפמליא של מעלה ובפמליא של מטה" ומסלק כל מקטרג וכל משטין, ויהיה העולם בהשקט ומנוחה (תורת המנוחה - פרשת ויקהל); אי נמי, מלאכי השרת קטרגו על נתינת התורה ואמרו "תנה הודך על השמים" "מה אנוש כי תזכרנו וגו'" (תהלים ח' ב' ה') (שבת פח:), ולפיכך בהיות ישראל עוסקים לשמה ולא לשום פניה אחרת, שוב אין להם לקטרג והם בשלום עם הקב"ה להסכים על נתינת התורה לתחתונים, ונמצא "משים שלום בפמליא של מעלה", ואז גם ה' יתן הטוב ויברך את עמו בשלום, דהיינו "שלום בפמליא של

מטה" (הר"ף [על עין יעקב]), רַב אָמַר, כָּאֵלוּ בְּנֵה פְּלִטְרִין שֶׁל מַעְלָה וְשֶׁל מִטָּה דהיינו שמקיים עולם של מעלה ושל מטה (מהרש"א), רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר, אִף מִגֵּן עַל כָּל הָעוֹלָם פְּלוֹ שְׁעֵי הַתּוֹרָה יש לעולם דביקות בו יתברך, ומפני זה מגין הוא על כל העולם (מהר"ל - דרך חיים - אבות ו' א), וְלֹאֵי אָמַר, אִף מְקַרֵּב אֶת הַגָּאֻלָּה.

תענית ז' ע"א כָּל הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה לְשִׁמָּה תוֹרָתוֹ נַעֲשִׂית לוֹ סָם חַיִּים סם חיים לנפשות (מהרש"א) ואף לכוחות החומר (קרוך אורה); סם חיים הוא כולל הקרבת תועלותיו והרחקת נזקיו (בית אלקם [למב"ט ז"ל] - שער התשובה פרק י"א).

פסחים נ' ע"ב "כִּי גָדוֹל מַעַל שְׁמִים חֲסִדָּה" (תהלים ק"ח ה) - פְּעוֹשֵׁינִי לְשִׁמָּה כלומר שהקב"ה מבטל ומשנה מערכות שמים בשבילו (ר"ץ [על רח"ף]), שהוא ראוי לנס (מאירי), וכל הנהגותיו יתברך עמו רק למעלה מהוראת כוחות הטבעיים (נפש החיים ד' יח); העושה לשמה דבק בה' יתברך ואין סוף למתן שכרו (ראשית חכמה - שער האהבה פרק ב')

הכנה לתורה

מי שמטהר ומקדש עצמו במעשיו, הוא ימשיך בתלמודו השפעה כשיעור ההכנה שהוכן את עצמו, וכשיעור שירבה בהכנה כן ירבה יקר התלמוד וכחו.

✽ אֵת שְׁמִים, תְּשׁוּבָה, כוֹנֵה לְהִתְדַבֵּק בָּהּ, וּקְבָלָה לְעִשׂוֹת וְלִקְיִים

מצות קניית היראה ממנו יתברך, רבה היא מואד, מוצד שהיא מוכרחת לעיקר הקיום ושימור התורה הקדושה. לכן צריכה שתקדם אצל האדם קודם עסק התורה. ולזאת ראוי להאדם להכין עצמו כל עת קודם שיתחיל ללמוד, להתחשב מעט עם קונו יתברך שמו בטהרת הלב ביראת ה', ולהטהר מעונותיו בהרהורי תשובה, כדי שיכל להתקשר ולהתדבק בעת עסקו בתורה הקדושה בדיבורו ורצונו יתברך שמו. וכיון להתדבק בלימודו בו בתורה - בו בהקב"ה, היינו להתדבק בכל כחותיו לדבר ה' זו הלכה, וזוהו הוא דבוק בו יתברך ממש כביכול, כי הוא יתברך ורצונו חד, כמו שכתוב בזהור. וגם אם הוא עוסק בדברי אגדה שאין בהם נפקותא לשום דין, ג"כ הוא דבוק בדיבורו של הקב"ה, וכו'. וגם יקבל על עצמו לעשות ולקיים ככל הכתוב בתורה שבכתב ובעל פה, ואשר יראה ויבין דרכו והנהגתו מתורה הקדושה. וכן כשרוצה לעיין בדבר הלכה, ראוי להתפלל שיזכה יתברך לאסוק שמעתא אליבא דהלכתא, וכיון לאמתה של תורה. וכן באמצע הלימוד, הרשות נתונה להאדם להפסיק זמן מועט, טרם יכבה מלבו ויראתו יתברך שמו שקיבל עליו קודם התחלת הלימוד, להתבונן מחדש עוד מעט ביראת ה' כדי שתתקיים תלמודו בידו. ואין חשש בזה משום ביטול תורה, כיון שהוא הגורם שתתקיים אצלו חכמת התורה.

נפש החיים

שער ד' פרק ז"ז, וע"ש ע"ד

ומה טוב שיהא רגיל לומר בפה קודם כל לימוד וכל תפילה: הַרְבֵּינִי מִתְּהַרְטֵר תְּהַרְטֵה גְּמוּנָה עַל כָּל מַה שֶׁהַקְּעִסְתִּי אֶת בּוֹרְאִי, וְאֵנִי רוֹצֵה לְבָב שְׁלֹם וּבִנְיָן חֲפָצָה לְשׁוּבַת בְּתוּבָה שְׁלֹמָה וְלַעֲבֹד אֶת בּוֹרְאִי עֲבוּדָה שְׁלֹמָה עֲבוּדָה תְּמַחָה. עֲרוּנָה אֶלְקִי שִׁעֲנֵנִי עַל דְּבַר כְּבוֹד שְׁמִי וְהַצִּילֵנִי וְכַפֵּר עַל חַטָּאתֵינוּ לְמַעַן שְׁמִי.

פלא יועץ

ע"ד "דיבור"

ועיין בשלחן ערוך (או"ח ק"י ח) שהנכנס לבית המדרש יתפלל תפילת רבי נחניא בן הקנה (ברכות כח:); וה"ה מי שיושב ללמוד ביחידות, וע"ש במשנה ברורה. ובסוף לימודו יאמר "מודה אני לפניך ה' אלקי שמטת חלקי מיושבי בית המדרש וכו'".

✽ מודעה רבה

באמת אי אפשר לאדם שיהיה כל מחשבותיו תמיד שוים. אך בשעה שיתלהב לבב אנוש לה' יתברך ומיחד כל מחשבתו לה' כאשר חפץ ה', באותה שעה ימסור מודעה שְׁקַל מַעֲשֵׂי עֲבוּדָתָה ה' אֲשֶׁר אֲנִישָׁה הַיּוֹם תִּהְיֶה עַל פְּנֵיהָ זֶה שְׂאֵנִי מִחֶשֶׁב עֲתָה, וְכָל הַתְּעַרְבוֹת מִמְחַשְׁבָּה שֶׁתִּתְעַרֵּב בּוֹ יִהְיֶה כְּטַל וּמְבוֹטָל, לֹא יִקְבְּלוּ ה' מִקְנֵי וְלֹא יַעֲשֶׂה רְצוֹנִי מִמְחַשְׁבָּה הַיּוֹם, כִּי אִם יִקְבַּל הַמְּצַנֶּה הַיּוֹם שֶׁאֲנִישָׁה אֶל עַל מִחְשַׁבְתִּי שֶׁל עֲתָה.

חתם סופר

ע"ה" - כי תצא - בהקדמה ובפרשת מקטרג, ע"ש וכע"ז בספר ע"ד יוסף חי - ביהמ"ד ובפרשת מקטרג, ע"ש

זוהו כבודו של הקדוש ברוך הוא, שְׁבִינּו עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה לְשִׁמָּה (נחל קדומים [להחיד"א ז"ל] - פרשת במדבר)

כָּל מְקוֹם שֶׁעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה לְשִׁמָּה הֵרִי הוּא אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל (דרשות חתם סופר - דף ת"א טור ד')

כָּל הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה לְשִׁמָּה, מִתְּכַוֵּן לְלַמְּדָה עַל צַד אֱמִיתִי (מאירי - תענית ז); וְיָדָא זֹכְהָ לְכַוֵּן לְאֱמִיתָה שֶׁל תּוֹרָה (חסדי אבות - אבות ו' א); לֹא יִזְכֶּה לְכַוֵּן לְאֱמִית כִּי אִם הַלּוֹמֵד תּוֹרָה לְשִׁמָּה (דעת קדושים - דף כ"ב טור א' בדפוס ווילנא)

תּוֹרָה, בֵּין בְּעֵידָנָא דְעֵסִיקָ בָּהּ, בֵּין בְּעֵידָנָא דְלָא עֵסִיקָ בָּהּ פִּי' מִשְׁגַּמְר לִימוּדוֹ וְאִינוֹ עוֹסֵק בָּהּ, מִגְּנָא מִן הַיּוֹרֵין (רש"י) וּמִצְרָאָל מִיִּצְרַר הָרַע שֶׁלֹּא יִכְשִׁילֵנוּ לַחֲטוֹא (רש"י) (סוטה כא). וְהֵינְנוּ לְעוֹסְקֵין בָּהּ לְשִׁמָּה (ריטב"א - כתובות עז:); וכ"כ באור החיים הק' - ויקרא כ"ו י"ד, ועוד); אִם אֲדַם עֵסֵק בַּתּוֹרָה וּבְכֹל זֹאת עוֹדֵנוּ הַיִּצְרַר הָרַע בַּתְּקוּפָה, הִיָּה טַעֲמוֹ כִּי זֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר הוּא לּוֹמֵד אֵינָה לְשִׁמָּה כְּרֹאֵי, וְיֵשׁ בָּהּ תְּעוּבָת מֵאִיָּה מִחֻשְׁבָּה רַעָה לְהִתְגַּדֵּל וְכוֹיָצָא (דברים אחרים - דרוש ט"ט).

מִי שֶׁלּוֹמֵד תּוֹרָה לְשִׁמָּה, מִתְּפַרְפֵּיִם הָעוֹנֹת לְגַמְרֵי, וְאִינוֹ צָרִיךְ ד' חֲלוּקֵי כְּפָרָה (ע"י יומא פו), הָעַל יְדֵי הַתּוֹרָה לְשִׁמָּה [עם הַתְּשׁוּבָה] מִתְּכַפֵּר הַכֹּל (כסא סוד - דרוש ט' בט' ע"ד בנימין)

לֹא יִגְנָה הַתְּנָא אֶת הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה שֶׁלֹּא לְשִׁמָּה, כִּי גַם הוּא יוֹדֵה שְׁטוֹב הוּא שְׁיַעֲסוֹק בָּהּ שֶׁלֹּא לְשִׁמָּה - שְׁמַתּוֹךְ שֶׁלֹּא לְשִׁמָּה בָּא לְשִׁמָּה (פסחים ג:), אֲבָל הָעוֹסֵק בָּהּ שֶׁלֹּא לְשִׁמָּה לֹא יִזְכֶּה לְכָל הַדְּבָרִים שֶׁזֹּכֶה בָּם הָעוֹסֵק בָּהּ לְשִׁמָּה (מילי דאבות - אבות ו' א), וְרָחוּק הוּא מִשְׁלֵמוֹתוֹ (מסילת ישרים פרק ט"ז), מִזֶּה שֶׁהַבְּטִיחוֹ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל שְׁמַתּוֹךְ שֶׁלֹּא לְשִׁמָּה בָּא לְשִׁמָּה, אִין הַפְּרוֹשׁ דְּדָקָא שְׂבִיבָא מִזֶּה לְשִׁמָּה עַד שֶׁאֲחֵר כֶּה יַעֲסוֹק בָּהּ תְּמִיד כָּל יְמֵיו רַק לְשִׁמָּה, אֶלְא הֵינְנוּ שׁוֹכְכִל פְּעַם שֶׁהוּא לּוֹמֵד כְּבִיעוֹת זְמַן כְּמָה שְׁעוֹת רְצוּפִים, אִף שְׁדַרְךָ כָּלֵל הִיתָה פּוֹנְתוֹ שֶׁלֹּא בְּאֲמִצְעָה הַלְמוּד עִכְ"ף זְמַן מוֹעֵט פּוֹנֵה רְצוּיָה לְשִׁמָּה (נפש החיים - בפרקים שבין שער ג' ו' - פרק ג:), גַּם בְּזְמַן שֶׁלּוֹמֵד שֶׁלֹּא לְשִׁמָּה, יִהְיֶה הַכּוֹנֵה שְׁמַתּוֹךְ כֶּה יָבוֹא לְיַדִּי מְדַרְגַת לְשִׁמָּה (רוח חיים - אבות א' י"ג)

ספרי גדולי ישראל ז"ל שהבאנו כאן מדבריהם:

פירושים על מסכת אבות: אבות עולם לרבי בנימין ויוטאל ז"ל [א"ש אלקם קדוש הוא, אהוב למעלה ותחמד למטה, רבה אילנת ותקין ומיוון לכלא ביה'] (לשון הרמח"ל ז"ל - נוסף באורות הרמח"ל בני דורו - אגרות כ"ה); * הגו"א אברהם אחי הגר"א ז"ל [במעשים מעלות התורה]; * דרך חיים [למהר"ל מפראג ז"ל * דרכי חיים לרבי חיים פאלאג'י ז"ל [הגאון האמיתי עטרת שוראל פאר הדור האי סבא קדישא חסידא ופרישא המאיר לעולם כולו בחיבוריו הקדושים הרב הכולל תורה ויראה וחכמה] (לשון המלבי"ם ז"ל - הובא בספר רוח חיים י"ד ש"ל)]; * החסיד רבי יוסף יעב"ץ ז"ל [צדיק הראשון מחסידים האחרונים, והוא היה מהמגורשים מספרד] (לשון החיד"א ז"ל בספר שם הגדולים - ספרים א' ג'); * הר"ם היצחרי ז"ל [היה בזמן האבוד והיה חכם, הובאו דבריו במדרש שמואל]; * חסדי אבות להחיד"א ז"ל * לחם שמים לרבי יעקב עמדין ז"ל * מגן אבות לרבי שלמה קלוגר ז"ל * מדרש שמואל לרבי שמואל אוזיזה ז"ל [תלמידו האר"י ר"ל]; * מילי דאבות לרבי יוסף חיון ז"ל [היה זקן ונשוא פנים ומלא תורה כאחד מהאמוראים (שם הגדולים - ספרים מ' ק"ח)]; * נחלת אבות לרבי יצחק אברבנאל ז"ל * ספורנו לרבי עובדיה ספורנו ז"ל * מעולת צדיק לחיים להגר"ח פאלאג'י ז"ל * מרקי משה לרבי משה אלמוגנינו ז"ל [מחברו של מהרש"ם ז"ל, היה חכם גדול ועצום וכולל בחכמות (קשר אורות)] * רוח חיים לרבי חיים מוולאזין ז"ל * רש"י * שאר ספרים: אזור אליהו לבעל השבט מוסר ז"ל * אלשיך * בית אלקם למב"ט ז"ל * דברים אחרים להחיד"א ז"ל * דעת קדושים לרבי רפאל כ"ץ ז"ל [בא"ד אה"ן]; * דרשות חתם סופר * חומת אגן להחיד"א ז"ל * ידו בכל לבעל השבט מוסר ז"ל * כסא דוד להחיד"א ז"ל * כסא רחמים להחיד"א * נחל קדומים להחיד"א ז"ל * נפש החיים להגר"ח מוולאזין ז"ל * עקידת יצחק לרבי יצחק עראמה ז"ל [לספר נחמד מאד... כל ספרי הדרשנים בדרות שלפניו שותי ממימי האמנים, באו שעריו בתורה] (לשון החיד"א ז"ל - שם הגדולים - ספרים ע' צ); * ש"ה * שפתי כהן ע"ה"ת * הר"ף [על עין יעקב]; * די רמ"ה על הש"ס * מאירי על הש"ס * מהרש"א על הש"ס * קרן אורה על הש"ס * תורת המנוחה לרבינו יעקב סקילי ז"ל [תלמיד הרשב"א ר"ל]; * ראשית חכמה * ר"ן על הר"ף.

מוזתר לצלם - מצוה לפרסם

732-363-0879 / hht613@gmail.com

במילי הג"ל ניתן להרשם למנוי לקבל עוד ליקוטים בעלי ערך רב

ניתן לגזור, לקפל, ולשמור בספר כסימניה

שנייד אפ, בייג איין, און האלט אין אייער ספר

Cut, fold and keep in your sefer as a bookmark

הכנה לתורה

מי שמטוהר ומקדש עצמו במעשיו, הוא ימשיך בתלמודו השפעה כשיעור ההכנה שהכין את עצמו, וכשיעור שירבה בהכנה כן רבה יקר התלמוד וכחו.

ראת שמים, תשובה, מונה להתדבק בה, וקבלה לעשות ולקיים

מצות קניית היראה ממונו יתברך, רבה היא מאד, מצד שהיא מוכרחת לעיקר הקיום ושימור התורה הקדושה. לכן צריכה שתקדם אצל האדם קודם עסק התורה, ולזאת ראוי להאדם להכין עצמו כל עת קודם שיתחיל לתלמוד, להתחשב מעט עם קונו יתברך שמו בטהרת הלב ביראת ה', ולהטהר מעונותיו בהרהורי תשובה, כדי שיוכל להתקשר ולהתדבק בעת עסקו בתורה הקדושה בדיבורו ורצונו יתברך שמו. ויכוין להתדבק בלימודו בו בתורה - בו בהקב"ה, היינו להתדבק בכל כחותיו לדבר ה' זו הלכה, ובזה הוא דבוק בו יתברך ממש כביכול, כי הוא יתברך ורצונו חד, כמו שכתוב בזהוהר. וגם אם הוא עסוק בדברי אגדה שאין בהם נפקותא לשום דין, ג"כ הוא דבוק בדיבורו של הקב"ה, וכו'. וגם יקבל על עצמו לעשות ולקיים ככל הכתוב בתורה שבכתב ובעל פה, ואשר יראה ויבין דרכו והנהגתו מתורה הקדושה. וכן כשרוצה לעיין בדבר הלכה, ראוי להתפלל שיזכהו יתברך לאסוקי שמעתי אליבא דהלכתא, לכיון לאמיתיה של תורה. וכן באמצע הלימוד, הרשות נתונה להאדם להפסיק זמן מועט, טרם יכבה מלבו יראתו יתברך שמו שקיבל עליו קודם התחלת הלימוד, להתבונן מחדש עוד מעט ביראת ה' כדי שתתקיים תלמודו בידו. ואין חשש בזה משום ביטול תורה, כיון שהוא הגורם שתתקיים אצלו חכמת התורה.

נפש החיים

שער ד' פרק ד"ז, וע"ש עוד

ומה טוב שיהא רגיל לומר בפה קודם כל לימוד וכל תפילה: **הריני מתקטרט קרטה גמורה על כל מה שהכעסתי את בוראי, ואני רוצה בלב שלם ובקפץ חפצה לשוב בתשובה שלמה ולעבד את בוראי עבודה שלמה עבודה תמה. עזרנו אלקי ישענו על דבר כבוד שמך והצילנו וכפר על חטאתינו למען שמך.**

פלא יועץ

ערך "דיבור"

ועיין בשלחן ערוך (אורח ק"ח ח) שהנכנס לבית המדרש יתפלל תפילת רבי נחוניא בן הקנה (ברכות כח); וה"ה מי שיושב ללמוד ביחודות, וע"ש במשנה ברורה. ובסוף לימודו יאמר "מודה אני לפניך ה' אלקי ששמת חלקי מיושבי בית המדרש וכו'".

מודעה רבה

באמת אי אפשר לאדם שיהיה כל מחשבותיו תמיד שוים. אך בשעה שיתלהב לבב אנוש לה' יתברך ומיחד כל מחשבתו לה' כאשר חפץ ה', באותה שעה ימסור מודעה שכל מעשיו עבודה ה' אשר אעשה היום תהיה על פונה זו שאני מחשב עתה, וכל המתעורבות ממחשבה שתתערב בו יהיה בטל ומבוטל, לא יקבלו ה' ממני ולא יעשה רצוני במחשבה ההיא, כי אם יקבל המצוה ההיא שאעשה או על מחשבתך של עתה.

חתם סופר

ערות - כי תצא - עמי פ"ח ד"ה כי תצא וכע"ז בספר ערו יוסף ח' - בהקדמה ובפרשת נוקח, ע"ש

תורה לשמה

התקדשות בלימוד ע"י קדימת מחשבה לשמה

על ידי לימוד התורה האדם קונה על נפשו ממש ענין קדושת ספר תורה. אלא שצריך להתנהג בלימודה כמו הסופר בכתביתו, שכותבה לשמה - דהיינו לשם קדושת ספר תורה, ועי"ז חלה קדושה נוראה על כל התיבות והפרשיות והאותיות; כן בעיני הלימוד, ידע ויתבונן שהיא תורת ה' הבורא כל העולמים, וצריך ללמוד לשמה - דהיינו למלא רצון ה' שרצונו שנדע תורתו, ועי"ז יהל אור קדושת התורה על התיבות והאותיות שנחקקים במוחו. ודי לחשוב זה רק בתחילת לימודו, וכמו בסופר שצריך לחשוב לשמה בתחילת כתיבתו.

שם עולם

ח"ב פרק ה', וכע"ז בליקוטי אמרים תניא - פרק מ"א. וע"ע ברוח חיים [להגרי"ה מולאין דיל] - אבות ו' א'

כוונת תורה לשמה [כולל עיקרי הדעות ב"לשמה"]

ומה טוב הוא, כשפותח הספר יאמר

הנני רוצה ללמוד תורה לשמה:

לקיים מצות עשה כאשר צוני ה' אלקי, מאהבה, לעשות נחת רוח ליוצרי, וכדי לידע ולהבין את התורה. ועל מנת לשמור ולעשות, וכל מה שאמצא שם - מה לעשות ומה שלא לעשות, הנני אקיים בעבד נאמן למלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא. ועוד, אני לומד כדי שיביאני התלמוד לדי מדות ישרות, לכונן מחשבותי ולישר דעותי לה'. [הריני עושה לשם יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה].

מקורות וביאורים

- ש"ה מס' שבעות פרק נג מוצה. (2) ולא קדי לקרות קדי, ולא לשום פניה אחרת. רש"י תענית ג. ד"ה לשמה, וערוך השולחן י"ד רמ"ו ל"ד. (3) מאירי פסחים ג. (4) החיד"א ז"ל עבודת הקודש - צפון שמיר ד' מ"ח, ודבש לפי ת"י. אפשר להוסיף כאן מונה גבוה ב"לשמה" לא קדי לקבל שכר [ואפילו לכות לעולם הבא מדרב קדמות [להחיד"א ז"ל] - ע"ר לשמה] או קדי שלא תגיע עלי פונענות, אלא מפני אהבת אדון כל הארץ שצוה בה (רמב"ם - הל' תשובה י' ה'), לעשות נחת רוח ליוצרי בלבד (שע"י קדושה [גרי"ה ז"ל] - ח"ג שער ד'). (5) ולהוסיף לקח ופלפול. רא"ש נדרים סב. הובא בנפש החיים ד' ג. אין תכלית לימוד התורה כדי לידע הדינים היאך ומה לעשות בלבד, אלא מצות עסק התורה הוא מוצה בפני עצמו - להגות בה יומם ולילה, כמצות עשה של נחת תפילין וכדומה (חתם סופר נדרים פא. ודרשות חת"ס דף שט"ז ט"ז ג. ובית הלוי ע"ה) - משפטים, וב"ח אורח מ"ז ס"ק ב'. וע"ע באור תורה [להגרי"ה ח"ב ז"ל] על ספר מעלות התורה - אות ע"ג. (וכשמעין בדינים לצורך קיום איה מוצה, כדי שחשוב לימודו "לשמה" ולא רק כהכשר מוצה לאותה המוצה שמעין בדיניה. צריך לכוין כנ"ל: שלומנו כדי לידע ולהבין את התורה, ועל מנת לשמור ולעשות (עי' חתם סופר - נדרים שם, ודברות משה - קדושת סי' מ"ד ע"ב). (6) ספר חסידים - סימן י"ז, ורש"י ויקרא כ"ו ג. (וכתבו הסה"ק שעיקר מצות לימוד תורה לשמה הוא לידע ברור ההלכה של כל ענין שבש"ס (חפץ חיים - ליקוטי הלכות - הקדמה א, וע"ע בחתם סופר ע"ה) - ריש בחוקותי עמי פ"א). (7) ונהא שלא יקנה סיפק קדי לקיים מאהבה ונעינה, ואוכל לגרום שקימינו אחרים, פן אעשה פגזות [גלי ע"ד]. ש"ה שם. (8) ש"ה שם. (9) חתם סופר - פסחים ג. וכע"ז בגור הקודש על בראשית רבה ל"ה ג. שתורה לשמה היינו שלומד על מנת לעשות ולהכיר דרכיו יתברך מתוך התורה ולהתדבק בדרכיו. (10) ש"ה שם.

מותר לצלם

732-363-0879 / hht613@gmail.com

מותר לצלם - מוצה לפרסם

732-363-0879 / hht613@gmail.com

במייל הנ"ל ניתן להרשם למנוי לקבל עוד ליקוטים בעלי ערך רב